

Asia: VN/18042/2023

Lausuntopyyntö työryhmämietinnöstä: Euroopan unionin valtiontukisääntöjen vastaisten tukien takaisinperintää koskevien sääntöjen täytäntöönpano

Ennakkokysymykset lausunnonantajille

Arvioikaa esityksen vaikutuksia organisaationne näkökulmasta.

-

Pyydämme eri ministeriöitä käymään läpi oman hallinnonalansa säädökset, joissa on viitattu voimassa olevaan lakiin 300/2001, ja ilmoittamaan näistä lausuntopalautteessa. Pyydämme tarkistamaan myös, miten lakiin 300/2001 on viitattu, ja ilmoittamaan tästä lausuntopalautteessa.

-

Muut huomiot.

Waselius Asianajotoimisto Oy pitää hyvänä, että Euroopan unionin valtiontukisääntöjen vastaisesti myönnetyn tuen takaisinperinnästä säädetään erikseen myös niiden tilanteiden osalta, jossa Euroopan komissio ei ole tehnyt nimenomaista päätöstä sääntöjenvastaisesti myönnetyn tuen takaisinperinnästä. Esitetty lakimuutos tulee selkeyttämään tältä osin valtiontukisääntöjen soveltamista kansallisella tasolla.

Seuraavassa esitetään HE-luonnoksen osalta muutamia huomiota, jotka Waselius toivoo otettavaksi huomioon lainsäädäntöhankkeen jatkovalmistelussa.

1. Takaisinperittävälle tuelle määrättävä korko

HE-luonnoksen sivulla 30 todetaan, että koron suuruuden osalta Eesti Pagar -tuomiossa unionin tuomioistuin linjasi, että korkoa pitää maksaa sen korkokannan mukaisesti, jota olisi sovellettu, jos yrityksen olisi pitänyt lainata kyseessä olevan tuen määrä markkinoilta kyseisenä aikana. Tästä lähtökohdasta Waselius pitää varsin ankarana 13 §:n 2 momentin säännöstä, jonka mukaan

”takaisinperintäkorkoa vähintään sen korkokannan mukaisesti, jota olisi sovellettu, jos tuensaajan olisi pitänyt lainata kyseessä olevan tuen määrä markkinoilta tuen myöntöhetkellä.”

Nyt esitetty muotoilu ei pidä sisällään korolle minkäänlaista ylärajaa, mikä on takaisinperinnän kohteeksi joutuvan yrityksen oikeusturvan kannalta erittäin ongelmallista. Tuen takaisinperinnän ei tule toimia rangaistuksena yritykselle, vaan sen tarkoituksena on, kuten unionin tuomioistuin on useaan otteeseen todennut, palauttaa vallitseva kilpailutilanne sellaiseksi kuin se olisi ollut ilman sääntöjenvastaista tukea. Näin ollen koron ei tule olla ns. markkinakorkoa alempi, mutta ei myöskään markkinakorkoa korkeampi.

HE-luonnoksen perusteluissa lähtökohdaksi esitetään korkolain (633/1982) 12 §:n mukaista viitekorkoa lisättynä 7 %:n marginaalilla. Tämä vastaa korkolain 4 §:ssä säädettyä viivästyskoron määrää. Viivästyskoron määrä ei edes määritelmällisesti vastaa lainoilta normaalisti perittävää markkinakorkoa. Lähtökohtaisesti on virheellinen oletama, että yritykset eivät voisi saada lainaa viivästyskorkoa alhaisemmalla korkotasolla.

Koronmäärityksen lähtökohdaksi tulee siten ottaa muut HE-luonnoksen 13 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa mainitut koronmääritystavat, jotka heijastavat paremmin Eesti Pagar -tuomion linjausta, jonka mukaan korkoa pitää maksaa sen korkokannan mukaisesti, jota olisi sovellettu, jos yrityksen olisi pitänyt lainata kyseessä olevan tuen määrä markkinoilta kyseisenä aikana.

Ehdotus: 13 §:n 2 momentista poistetaan sana ”vähintään” ja yksityiskohtaisissa perusteluissa lähtökohdaksi otetaan markkinahintaisen koron määrittely eikä korkolain mukaisena viivästyskorkona käytettävä korko.

2. Koronmaksuvelvollisuus eri tukimuodoissa

Eesti Pagar -tuomiossa oli kyse avustuksesta ja sen palauttamisesta, jolloin tuomion mukainen oikeusohje koron määrästä on suoraan sellaisenaan sovellettavissa vain vastaaviin tukimuotoihin. Jos kyse on esimerkiksi lainasta, jonka tukielementti lasketaan markkinaehtoisen lainan mukaisen koron ja todellisen koron välisenä erotuksena, tuen saajan taloudellisen aseman vaikutus tuen määrään on huomioitu jo tässä laskennassa. Näissä tilanteissa lisäkoron mahdollinen merkitys rajoittuu rahanarvon muutoksen vaikutuksen poistamiseen (komission soveltaman diskonttokoron mukaisesti).

Yksityiskohtaisempi määrittely riippuu siitä, miten lainan takaisinperintä suoritetaan, mutta olennaista olisi ohjeistaa hallituksen esityksen perusteluissa, että yrityksen maksukyvyyn vaikutusta takaisinperittävään määrään ei tule huomioida kahteen kertaan. Tältä osin viitataan myös siihen,

että tuen palautuksen ei tule saattaa yritystä huonompaan taloudelliseen asemaan kuin missä se olisi ollut ilman sääntöjenvastaisen tuen myöntämistä. Tukien takaisinperintään ei ylipäänsä kuulu rangaistusluonteinen ajattelu.

Ehdotus: HE:n yksityiskohtaisissa perusteluissa tulisi todeta, että takaisinperittävän koron määrittely perustuu avustuksen myöntämistilanteisiin, ja että muiden tuki-instrumenttien kohdalla kyseistä oikeusohjetta on sovellettava siten, että voidaan tosiasiallisesti palauttaa vääristymätön kilpailutilanne.

3. Poikkeukset takaisinperintävelvollisuudesta

Käytännössä voi syntyä tilanteita, että tuki on myönnetty sääntöjenvastaisesti eli ilmoitusvelvollisuutta noudattamatta, mutta se olisi kuitenkin voitu myöntää voimassa olleiden tuen hyväksyttävyyttä koskevien sääntöjen nojalla. Takaisinperintävelvollisuus koskee lähtökohtaisesti myös näitä tilanteita. On kuitenkin mahdollista, että tuesta tehdään ilmoitus komissiolle, jolla on velvollisuus hyväksyä tuki, jos se olisi myöntämisaikana soveltunut yhteismarkkinoille. Tällaisten tilanteiden varalle laissa olisi hyvä olla joustoa sen suhteen, tarvitseeko takaisinperintää välttämättä suorittaa komission tutkinnan aikana.

Ehdotus: Lisätään 10 §:ään viranomaiselle mahdollisuus lykätä takaisinperinnän täytäntöönpanoa, jos komissiossa on vireillä kyseisen tuen hyväksyttävyyden arviointia koskeva menettely.

4. Tekniset huomiot

HE-luonnoksen 4 §:n 1 momentin neljäs virke kuuluu seuraavasti:

Jos Euroopan unionin valtioneuvoston sääntöjen vastaisen tuen on myöntänyt muu kuin viranomainen, jonka suhteen viranomaisen määräysvaltaa ei ole, tuen määrää takaisinperittäväksi kyseisestä tukiohjelmasta tai yksittäisestä tuesta vastaava viranomainen

Vastaava virke on 9 §:n 2 momentissa. Virkkeiden merkitys on ymmärrettävissä niiden asiayhteyden perusteella. Mahdollisesti selkeämpää voisi olla kuitenkin säätää esimerkiksi, että:

Jos yksikään viranomainen ei käytä määräysvaltaa tuen myöntäneessä yhteisössä, tuen määrää takaisinperittäväksi kyseisestä tukiohjelmasta tai yksittäisestä tuesta vastaava viranomainen.

Lisäksi voisi olla selkeämpää, jos 4 §:n 1 momentin viides virke erotettaisiin omaksi momentiksi seuraavasti:

Jos komission päätöksen ja 1 momentin perusteella ei ole mahdollista yksilöidä toimivaltaista viranomaista, takaisinperinnän täytäntöönpanosta vastaa työ- ja elinkeinoministeriö.

Hartikainen Sami
Waselius Asianajotoimisto Oy